

2021-11-08

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2020/326

Kommunstyrelsen

Motion – Fond eller stiftelse för bevarande av kulturhistoriska värden

Motion den 20 april 2020 av Ninni Lindberg och Lisskulla Zayane (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att det i plan- och bygglagen finns bestämmelser om underhåll och varsamhet av byggnadsverk. Kommunen har egenägda fastigheter av kulturhistoriskt värde och kommunfullmäktige har avsatt resurser för att ta ansvar för underhåll och förvaltning av dessa fastigheter. Utifrån kommunallagens bestämmelser bedöms det inte ligga inom kommunens ansvar att bekosta underhåll på privata fastigheter. Vidare ska det noteras att en kommunal fond eller stiftelse kräver administrativ förvaltning samt att inrättandet av en stiftelse medför juridiska begränsningar

Motionen föranleder inga ytterligare åtgärder och är med dessa noteringar färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

I motionen föreslås att kommunen ska undersöka möjligheterna att inrätta någon form av fond eller stiftelse som förvaltas av kommunen för bevarandet av kulturhistoriska värden i fastigheter i Nacka. Ärendet har tidigare behandlats i kulturnämnden. I ärendet konstateras att kulturmiljövård beaktas i samhällsbyggandet, genom bland annat översiktsplan och kulturmiljöprogram. I plan- och bygglagen finns också bestämmelser om underhåll och varsamhet av byggnadsverk. Kommunen har egenägda fastigheter av kulturhistoriskt värde. Kommunfullmäktige har avsatt medel och kommunen tar ansvar för underhåll och förvaltning av dessa fastigheter. Vad gäller bidrag till privata fastighetsägare för underhåll är kommunen bunden av kommunallagens bestämmelser om bland annat förbud mot understöd till enskild och näringsidkare. Utifrån dessa bestämmelser bedöms det inte ligga i kommunens ansvar att bekosta underhåll på privata fastigheter. Mot denna bakgrund bedöms inte motionen föranleda några ytterligare åtgärder och är med dessa noteringar färdigbehandlad.

Förslaget i motionen

I motionen föreslås att Nacka kommun undersöker möjligheterna att inrätta någon form av fond eller stiftelse som förvaltas av kommunen för bevarandet av kulturhistoriska värden. Syftet med förslaget är att säkerställa att medel finns för att bevara och underhålla

kommunens kulturhistoriskt intressanta miljöer och byggnader även om de inte är byggnadsminnen eller på annat sätt uppbär en kulturhistorisk märkning.

Ärendets beredning

Motionen har remitterats till kulturnämnden och till kommunstyrelsen via kommunstyrelsens arbetsutskott. Ärendet behandlades i kulturnämnden den 16 februari 2021. Här nedan följer i korthet vad som framkommit i nämnden, följt av den samlade bedömningen till kommunstyrelsens arbetsutskott som beretts av enheten för fastighetsförvaltning.

Kulturnämnden

Utredningen med anledning av föreslagen motion visar att det i kulturnämndens reglemente framgår att nämnden har ett ansvar för att verka för bevarande av estetiskt och kulturhistoriskt värdefulla eller i samhällsbilden karaktäristiska byggnader, anläggningar och anordningar. I kulturnämndens budget saknas specifikt utrymme för åtgärder för att svara upp mot detta ansvar. Kulturnämnden föreslår att kommunfullmäktige noterar att kommunstyrelsen ska påbörja en utredning om det kulturhistoriska värdet i kommunens byggnader och att det i denna utredning bör ingå att se över lämpliga finansieringsalternativ utifrån bland annat förslagen i motionen.

Enhetens utredning och bedömning

Det finns många byggnader och områden av stort kulturhistoriskt värde i Nacka, exempelvis i Saltsjöbaden, längs kusterna, Storängen, industriarvet i Sickla. I kommunens översiktsplan anges att kommunen är skyldig att beakta kulturmiljövård i samhällsplaneringen. Det främsta syftet är att lyfta fram och värna de historiska uttryck och samband som finns i vår fysiska miljö där kulturmiljön ska ha plats för avtryck från vår tid, men att förändringar ska göras med omsorg och med respekt för den historiska betydelsen.

I kommunens kulturmiljöprogram identifieras de mest värdefulla miljöerna av lokalt intresse och områden av nationellt intresse för kulturmiljövården. Syftet med kulturmiljöprogrammet är att det ska vara ett vägledande kunskapsunderlag för beslut inom den fysiska planeringen i ett urval av miljöer med höga kulturhistoriska värden. Det finns dock miljöer och enskilda objekt som inte omnämns i programmet, men som ändå kan ha viktiga kulturhistoriska värden. En del av dessa miljöer kan redan omfattas av olika typer av skydd i detaljplan medan andra bedöms i varje enskilt fall i plan- och bygglovshandlingen.

I plan- och bygglagen finns bestämmelser om underhåll och varsamhet av byggnadsverk. Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras. I plan- och bygglagen regleras även förbud mot förvanskning av särskilt värdefulla byggnader. Ägaren till en särskilt värdefull byggnad har därmed ett visst ansvar enligt plan- och bygglagstiftningen.

Gällande medel för att underhålla kulturhistoriskt intressanta miljöer och byggnader är det respektive fastighetsägares eget ansvar att säkerställa bevarande. Sammantaget bedöms fastighetsägarna ta ansvar för underhåll och bevarande av sina fastigheter. Det finns många byggnader i Nacka som privata fastighetsägare bedöms ha renoverats på ett varsamt sätt som har tillvaratagit de kulturhistoriska värdena, exempelvis på Kvarnholmen och i Sickla.

Kommunen har egenägda fastigheter av kulturhistoriskt värde. Kommunfullmäktige har avsatt medel och kommunen tar ansvar för underhåll och förvaltning av dessa fastigheter. Vad gäller bidrag till privata fastighetsägare för underhåll är kommunen bunden av kommunallagens bestämmelser om bland annat förbud mot understöd till enskild och näringsidkare (2 kap. kommunallagen). Utifrån dessa bestämmelser bedöms det inte ligga i kommunens ansvar att bekosta underhåll på privata fastigheter.

För övrigt ska det lyftas att alla som äger eller förvaltar en kulturhistoriskt värdefull byggnad eller miljö kan söka bidrag från länsstyrelsen. Detta regleras i förordning om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer.

Det finns, såsom motionärerna nämner, kommuner som har fonder/stiftelser för bevarande av kulturhistoriska värden. I motionen nämns Laholm som exempel på sådan kommun. Av testamentet som ligger till grund för stiftelsen i Laholm anges att ett av stiftelsens syfte ska vara att dess avkastning ska användas för förskönande av Laholms stad och bevarande av dess fornminnen. Laholm kommuns erfarenhet är att det många gånger är osäkert om ansökningarna följer ändamålet men även att det inte alltid är självklart att ta emot alla donationer. Sedan stiftelsen bildades 2013 har bidrag bara getts en gång (i maj 2021 till en hembygdsförening för att renovera en hembygdsgård). Erfarenhetsmässigt kräver en kommunal fond eller stiftelse en administrativ förvaltning som medför kostnader som det inte är säkert helgar ändamålet. Noteras ska även att inrättandet av en stiftelse medför juridiska begränsningar och kräver egen styrelse och förvaltning.

Sammanfattningsvis föreslås att kommunfullmäktige noterar att det i plan- och bygglagen finns bestämmelser om underhåll och varsamhet av byggnadsverk. Kommunen har avsatta medel att bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader som kommunen äger. I övrigt bedöms det inte ligga i kommunens ansvar att bekosta underhåll på privata fastigheter. Vidare ska det noteras att en kommunal fond eller stiftelse kräver administrativ förvaltning samt att inrättandet av en stiftelse medför juridiska begränsningar. Med dessa noteringar är motionen färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

En fond skulle innebära att det avsätts medel för ändamålet och kostnader för administrativ hantering. Förslag till beslut innebär i sig inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Det bedöms vara värdefullt både för nuvarande och framtida generationer att bevara kulturhistoriska värden inom kommunen.

NACKA
KOMMUN

Handlingar i ärendet

1. Motionen från Ninni Lindberg och Lisaskulla Zayane (MP)
2. Protokollsutdrag från kulturnämnden den 16 februari 2021 § 10

Mats Bohman
Trafik- och fastighetsdirektör
Stadsledningskontoret

Andreas Totschnig
Miljö- och bygglovsdirektör
Stadsledningskontoret

Christopher Arontaus
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben